

Modrost v pogovorih domačih in tujih

Plot.

Plot je njive zid in streha ji je nebes.
Boljši lasten plot ko tuj vrt.
Boljši slab plot ko nobeden.
Tudi dober plot le tri leta drži.
Plot ne bodi manjši ko vrt.
Kaj pomaga plot, če so duri odprte?
Plot vzdržuje mir med sosedi.
Nizek plot je kmalu preskočen.
Nizek plot vsaka koza preskoči.
Kjer je plot najnižji, skačejo ljudje
čezenj.

Čez podrt plot je lahko priti.
Slab plot najdlje stoji.
Marsikdo ima lep plot okoli zanikar-
nega vrta.

Kjer plot ni dober, tudi vrt ni dober.
Po plotu gospodarja spoznaš.
Trden plot mora biti, da ga prešič ne
podere.

Kar za plotom dobiš, ni kaj vredno.
Plot moraš prej pozdraviti, če hočeš v
vrt priti.
Vsak naj svoj plot popravlja.

Drobiž.

O trdoživosti in nenavadnih oblikah pri živalih.

Vse, kar živi, mora umreti. Morda je to baš ono, po čemer ločimo živstvo od mrtve narave, ker mrtva narava pač razpada, a ne more umreti. Včasih pa je prav težko določiti, ali je kaka žival že mrtva ali še živi. Celo pri človeku smo včasih v dvomu, saj večkrat slišimo in beremo, da je bil kdo živ pokopan ali da je navidezen mrtvec oživel. Še težje kakor pri človeku in visoko razvitih živalih se pa da določiti mrtvo stanje od živga pri živalih nižje vrste.

Spanje z bolj počasnim dihanjem, oslabelim bitjem srca, z zmanjšano sprejemljivostjo vtisov zunanjega sveta nam je podoba smrti. A celo zimsko spanje živali, ki jim pade toplota na štiri stopnje Celzija in delovanje srca na osem udarcev na minuto, je še polno življenja v primeri z navidezno smrtjo nekaterih nižjih živali.

Neka živalca — 1 milimeter velika, čisto prozorna, ki živi v mlakah, v vlažnem mahu — pogine, če ji zmanjka mokrote. Z drobnogledom lahko opazujemo, kako se neha gibati, kako se skrči, po-

suši in postane kepica prahu. Ta kepica lahko ostane leta in leta brez najmanjšega znaka življenja, mrtva — a ena sama kapljica vode zadostuje, da spet narase, dobi ude, se prerodi, se začne gibati in jesti. Ta poskus lahko ponovimo, kolikorkrat hočemo.

Prav tako kakor suša vpliva tudi mraz na nekatere živali. Že vsi smo slišali o zmrzlih kačah, ki pri ognju naenkrat ožive. Žabe lahko tako zmrznejo, da se jim lomijo noge kakor suh les, da se dela led med njihovo kožo in mišicami, a če jih počasi ogrevamo, spet ožive. Neki francoski učenjak je izpostavil polže mrazu 150 stopinj pod ničlo, a razen enega so vsi spet oživeali. Poskusi so pokazali, da zdrže nekatere živali še večji mraz.

Niti smrti podobno spanje niti suša niti mraz ne pomenijo torej konca življenja. Kateri trenutek smemo torej znamenovati kot nastop smrti? Morda prenehanje bitja srea ali prenehanje dihanja? A s tem umre le celota, posamezni deli pa žive dalje in ne moremo reči, kdaj neha živeti posamezni ud. Znano je dejstvo, da še rasejo pri mrtvecih lasje in nohti. Dele kože mrtvecev so že presadili na rane živih in koža se je zarasla. Pri usmrčenih je deloval mozeg še nekaj minut, ko so že obsojencu odsekali glavo. Srce pa je nekoliko bilo tudi čez dvajset minut.

Posamezni telesni deli imajo posebno življenje. Če presadimo kos črnčeve kože na belega, postane ta bela in narobe. Pokazalo pa se je tudi nekaj drugega. Neki dekllici so pri neki nezgodi izrezali s trebuhu kos kože in jo presadili na čelo. Po mnogih letih se je ta del kože odebelil, in sicer ob istem času, ko se je začela debeliti koža na trebuhu.

Poskusi so pokazali, da se dado pri nižjih živalih presaditi celo glave. W. Finkler je delal take poskuse na žuželkah. Pri vodnih hroščih je presadil glave samic na trupla samcev ter narobe in živali so živele dalje. Samice z glavo samcev so se vedle kot samci, medtem ko so se pravi samci vedli napram njim kot napram samicam.

Posamezni organi pa lahko žive pod izvestnimi pogoji nekaj časa tudi, če jih ne posadimo na živo telo. Pogoj je seveda, da dobi odrezani organ hrano, kot jo dobiva v živem telesu s krvjo. Znano je dejstvo, da so pripravili izrezana srca raznih živali na to, da so se ohranila leta in leta pri življenju. Tudi človeško srce se da za nekaj dni živo ohraniti.

Neki učenjak je napravil zanimiv poskus. Odsekani pasji glavi je dovajal po

žilah dovodnicah tople pasje krvi; dosegel je, da je glava odprla gobec in celo obrnila oči proti človeku, ki jo je poklical po imenu.

Drug poskus. Prerezali so gliste deževnice in pustili, da sta se zrasla oba prva in oba zadnja dela. V zadnjem primeru je nastala glista brez ust, ki je živel toliko časa, dokler je imela dovolj življenjskih sokov v sebi. V prvem primeru je nastala čudna žival, ki je žrla na obeh koncih, dokler se ni v sredi razpočila.

S podobnimi poskusi se dajo ustvariti nove čudne živali: podgane z več glavami in nogami. Čudno je, da so živali, nastale po takih poskusih, ostale pri življenju in da še žive. Učenjaki jih goje in opazujejo, kako različne oblike more ustvariti življenje.

Večkrat vidimo in slišimo, da se tudi pri domačih živalih rode mladiči čudnih oblik, na primer tele s petimi nogami, z dvema glavama, zrasli dvojčki itd. Kje so torej meje te zagonetne igre narave?

Ornament.

Kaj povedo gorenje črke? Pazite na številke ob strani!

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in se objavljajo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki.

Uganke, skrivalice in drugo.

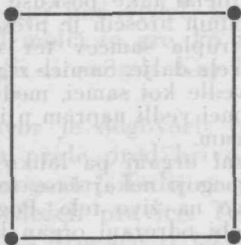
Naloga z užigalicami.

Teh 20 užigalic tako preloži, da bo imela vsaka vodoravna vrsta osem.

Vrt.

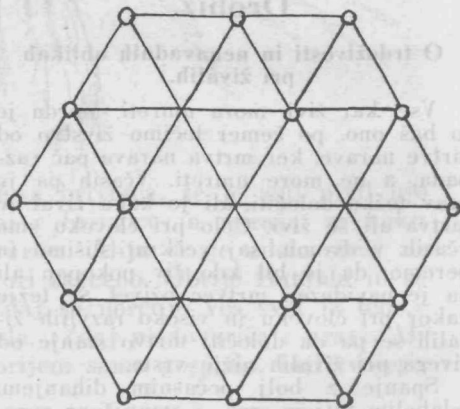
(Janez Ložar, Ljubljana.)

Gospodar hoče svoj vrt, ki ima obliko kvadrata, povečati na dvojen obseg, pa tako, da bo imel še vedno obliko kvadrata in da bodo 4 drevesa, ki stoje na oglih vrta, (kot kaže slika) ostala tudi v povečanem vrtu zunaj vrta. Kako bo povečal vrt?

Rešitve v 3. številki.

Šesterokotnik.

Uganika.

Gregor—Čič—Gregorčič.

Vremenska uganika.

Značne se pri Č in se vzamejo črke zapored v istih znakih. Tako dobimo: Če ajda dobro cbrodí, so panji polni strdi.